

גמ' סנהדרין (ב.) - ב"ד הגדול שבירושלים
רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פ"ה סנהדרין ה"א) - אין מעמידין מלך אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ואין עושין סנהדרי קטנה לכל שבט ושבט ולכל עיר ועיר אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ואין דנין לא את השבט שהודח כולו ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול בדיני נפשות אלא בבית דין הגדול, וכן אין עושין זקן ממרא ולא עושין עיר הנדחת ולא משקין את הסוטה אלא בבית דין הגדול, ואין מוסיפין על העיר ועל העזרות ולא מוציאים למלחמת הרשות ולמדידת החלל אלא על פי בית דין הגדול, שנאמר כל הדבר הגדול יביאו אליך.

ב. רמב"ם (פ"ד כלי המקדש הט"ו) - אין מעמידין כ"ג אלא ב"ד של אחד ושבעים.

ג. לחם משנה (הל' סנהדרין שם) - ולא ידעתי אמאי לא הזכיר כאן רבינו דין הכהן שאין מעמידין אותו אלא בב"ד של שבעים ואחד וכמו שכתב פרק רביעי מהלכות כלי מקדש והעובדים בו כיון דנחית למנות כאן כל הדברים הנעשים בב"ד שלך שבעים ואחד.

ד. רמב"ם (פ"א ממרים ה"א) - בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל.

ה. תוס' יומא (יב:) ד"ה כהן - ומסתברא שהדבר תלוי במלך ובאחיו הכהנים.

ו. רמב"ם (פ"ה קדה"ח ה"א) - כל שאמרנו מקביעות ראש החדש על הראייה ועיבור השנה מפני הזמן או מפני הצורך, אין עושין אותו אלא סנהדרין שבארץ ישראל או בית דין הסמוכים בארץ ישראל שנתנו להן הסנהדרין רשות.

ז. ספרי דברים (פר' עקב פיס' נ"א אות כ"ד) - "כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה" - אם ללמד על תחומי ארץ ישראל הרי כבר נאמר מן המדבר והלבנון מה תלמוד לומר כל המקום אשר תדרוך אמר להם כל מקום שתכבשו חוץ ממקומות האלו הרי הוא שלכם.

ח. רמב"ם (פ"ה מלכים ה"ו) - כל הארצות שכובשין ישראל במלך על פי בית דין, הרי זה כבוש רבים והרי היא כארץ ישראל שכבש יהושע לכל דבר, והוא שכבשו אחר כבוש כל ארץ ישראל האמורה בתורה.

ט. רמב"ם (פ"א תרומות ה"ב) - ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישאל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות.

י. רמב"ם בפהמש"נ (פרק ד' בכורות) - וכבר ביארנו בתחלת סנהדרין שאין נקרא בית דין בסתם אלא סמוך בארץ ישראל, בין שהיה סמוך מפי סמוך או בהסכמת בני ארץ ישראל למנותו ראש ישיבה, לפי שבני ארץ ישראל הם אשר נקראין קהל, וה' קראם כל הקהל ואפילו היו עשרה אחדים.

יא. רמב"ם (פ"ד סנהדרין ה"א) - נראין לי הדברים שאם הסכימו כל החכמים שבארץ ישראל למנות דינים ולסמוך אותם הרי אלו סמוכים ויש להן לדון דיני קנסות ויש להן לסמוך לאחרים וכו' והדבר צריך הכרע.

יב. רש"י דברים (כ"ט, כ"ח) - "הנסתרות לה' אלו קינו והנגלות לנו ולבננו עד עולם" - נקוד על לנו ולבנינו, לדרוש, שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן משקבלו עליהם את השבועה בהר גרזים ובהר עיבל ונעשו ערבים זה לזה.

יג. רמב"ן (בראשית ט', ה') - "מיד כל חיה אדרשנו" - תמה אני, אם הדרישה כמשמעה, מיד החיה כמו מיד האדם להיות עונש בדבר, ואין בחיה דעת שתענש או שתקבל שכר. ואולי יהיה כן בענין דם האדם לבדו, שכל החיה שתטרוף אותו תטרף כי גזרת מלך היא, וזה טעם סקול יסקל השור וכו' ואיננו להעניש את בעליו בממון, כי אפילו שור המדבר חייב מיתה (ב"ק מד ב).

יד. רמב"ם מורה נבוכים (ח"ג פרק מ') - והיות הבהמה נהרגת כשתהרוג אדם, אינו לקחת דין ממנה כמו שירחיקו עלינו הצדוקים, אבל הוא לקחת הדין מבעליה, ומפני זה נאסר ליהנות בבשרה מפני שיפליג בעל הבהמה לשמרה, וידע שאם תהרוג גדול או קטן בן חורין או עבד יפסיד דמיה על כל פנים, ואם תהיה מועדת יתחייב כופר מוסף על אבדת דמיה, והיא הסבה בעצמה בהריגת בהמה גרבעת, מפני שיזהר בעל הבהמה בה וישמרה כשמרו אנשי ביתו שלא תעלם מעיניו, שחמלת בני אדם על ממונם כחמלתם על נפשם, וקצת בני אדם יגדיל ממונו על נפשו.